

تاریخ برفتن

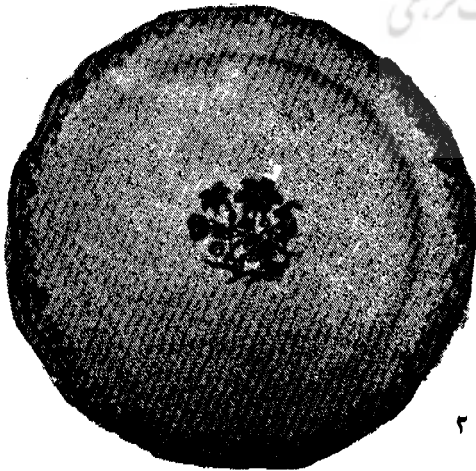
ترجمه و نگارش: دکتر محمود اعتماد

سازی کلریسی از دیرباز با موفقیت قرین بود. و پییر عضو این خاندان ثروت سرشاری بدست آورد. به این کارخانه برفتن سازی پس از بیوستن یک خاندان نقاش یعنی **Viry** که اهل **Riez** و در **Moustiers** اقامت طولانی داشتند خوشبختی و سعادت بیشتری روی آورد.

این خاندان نقاش بکار خود نزد خانواده کلریسی همچنان ادامه دادند. در سال ۱۷۱۰ پییر کلریسی نبی از درآمد کارخانه برفتن سازی را به نقاشان مزبور اختصاص داد. این برفتن سازان بعدها رقیبی بنام ژوزف اولری **Olerys** که اهل ماریسی بود پیدا کردند. اولری کار نقاشی برفتن را ابتدا در کارگاههای کلریسی شروع کرد و سپس به ماریسی رفت و در سال ۱۷۲۳ بعنوان برفتن ساز و بازرگان برفتن شهرت یافت. و از آنجا بخواهش دوک دآراندراهی اسپانیا گردید و در شهر الگورا در ایالت والانس در اسپانیا یک کارخانه برفتن سازی تأسیس کرد.

در زبان ایتالیائی به برفتن **Faenza** و به فرانسه **Faïence** و به انگلیسی **Faïence** (که فایونگس تلفظ می شود) میگویند. لاروس می نویسد که شرق از سده هشتم میلادی از راز برفتن آگاه بوده است. و سپس ساختن برفتن توسط اعراب به صقلیه و شهر **Baléares** در اسپانیا و سپس به ایتالیا و فرانسه راه یافت.

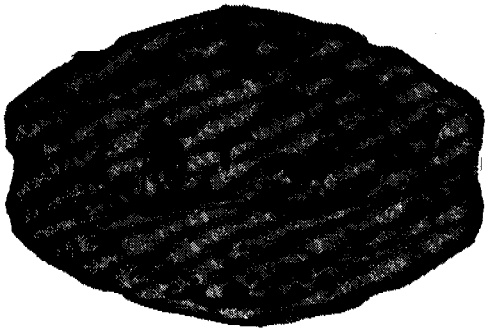
معروفترین برفتن های اروپا برفتن قدیمی **Moustiers** در برن است که از تاریخ پیدایش آن آگاهی درستی نداریم. بنظر میرسد که نیمه آخر سده هفدهم میلادی از خاندان **Clérissy** بکار ساختن برفتن پرداختند و گویا در آن هنگام ونه بعدها به عنوان سازندگان برفتن شهرت یافته باشند. ما نمیدانیم که آیا این خاندان بازمانده خانواده ای از سفالگران بوده اند که به راز مینای قلع اندود پی برده اند یا آنکه از یک راهب ایتالیائی عضو فرقه **Servites** (که در اصل نام فرقه مزبور خدمتگزار مریم مقدس **Serviteurs de Marie** بوده است) راز برفتن سازی را آموخته اند. کارخانه برفتن-



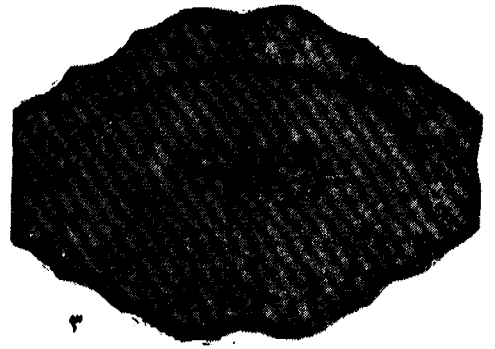
۲ - آرایش گل سیب زمینی



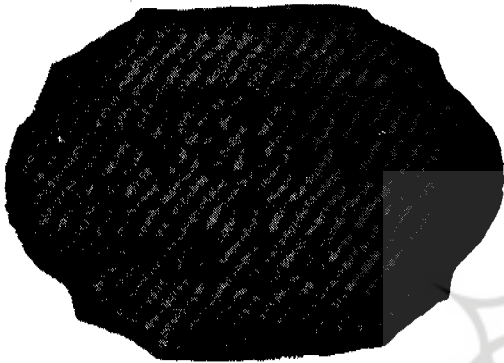
۱ - آرایش گلها روی بشقاب برفتن موستیه (قرن هیجدهم میلادی)



۴



۳



۶



۵

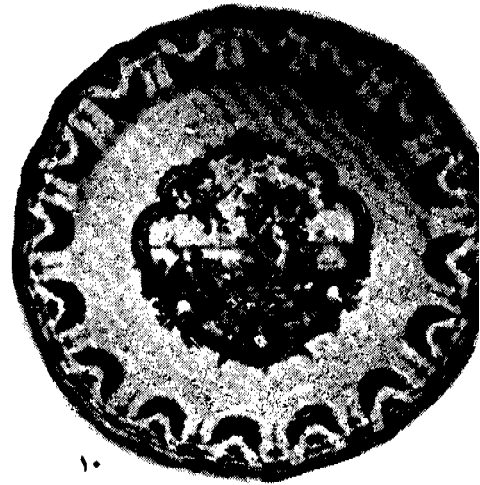
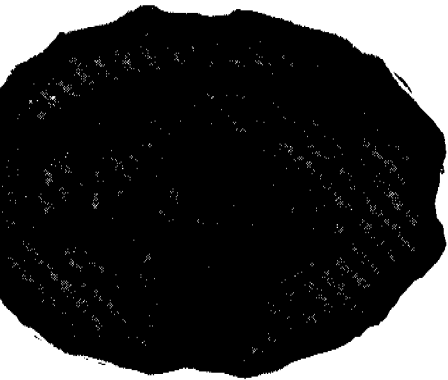
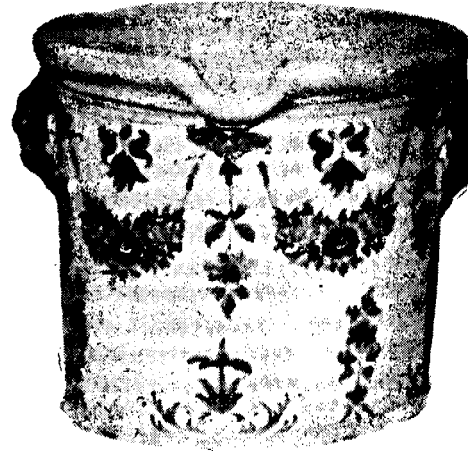
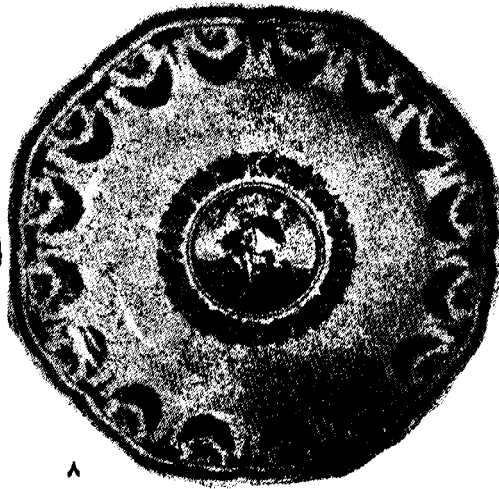
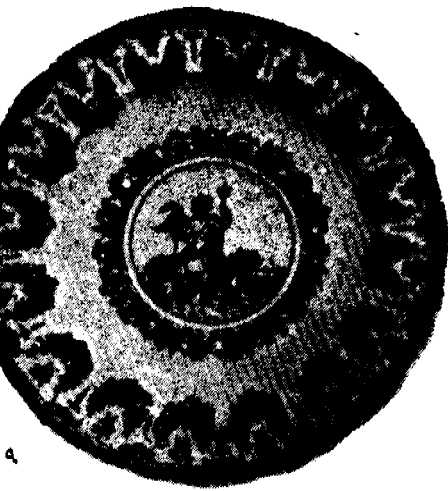
۳ - آرایش گل سیب زمینی ۴ - بارفتن با آرایش آتش بزرگ
 ۵ - آرایش آتش کوچک بشقاب چند رنگ که منظره دریائی را
 ۶ - آرایش Berain نشان میدهد (کار فترا)

در مرحله دکور آتش کوچک *Les décors de petit feu* پس از پختن خاک ویژه بارفتن روی ظرف نقش دلخواه را می‌زنند. در صورتیکه در مرحله دکورهای رنگارنگ آتش بزرگ *Les décors polychromes de grand feu* نقش را روی مینای خام زده و بارفتن را در ظرف چهار گوش گلی کوره قرار میدهند، در این حال بارفتن بی‌آنکه مستقیماً با آتش تماس داشته باشد برای بار دوم با آتش پخته می‌شود.

دکور یا تزئین بارفتن

در اینجا شرح دوازده پارچه ظرف بارفتن به اختصار داده می‌شود. سه نوع آرایش (دکور) داریم:
 ۱ - آرایش‌های مربوط به آتش بزرگ در نقش آبی یکدست *En camaïeu bleu* این مدل را کارخانه گلر بیسی در فاصله سالهای ۱۶۸۰ تا ۱۷۳۰ ساخته است.

در اسپانیا بود که اسرار رنگهای آتش بزرگ *Le Grand Feu* را آموخت. پس از شش سال اقامت در اسپانیا (تا سال ۱۷۳۲) به فرانسه بازگشت. در سال ۱۷۳۸ او را در موسئیه می‌بایم که بکمک نابردریش کارخانه بارفتن‌سازی را افتتاح میکند و امور هنری بارفتن‌سازی را زیر نظر می‌گیرد. پس از مرگ اولری دو نقاش زبردست بارفتن‌سازی در سال ۱۷۴۹ در موسئیه کارخانه بارفتن‌سازی را با موفقیت تأسیس میکنند. در این هنگام دکور موسوم به آتش بزرگ دیگر از مد افتاده و از اینرو در سال ۱۷۷۹ گاسپار فرو طرح تازه‌ای که بنام وی معروف شده است میریزد. در سال ۱۸۱۸ نوبت به برادران Ferrat که امکان نوینی در ساختن بارفتن وجود می‌آوردند و آن پختن گل مخصوص بارفتن در میان پوشش راست گوش مخصوصی است که بنام آتش کوره بارفتن *Feu de Moufle* نامیده شده است.
 در اینجا شرح کوتاهی درباره این اصطلاحات بارفتن‌سازی ضروری است.



۱۲

۱۱

۱۰

۷ - آرایش حلقه گل و گیاه . این ظرف زیتون‌دان چند رنگ است از عالیترین نوع با رفتن و گیاه کار اولری . در نشان بزرگ وسط بشقاب خدای خدایان یونانی (ژوپیتز) دیده می‌شود .
 ۸ - آرایش نشان بزرگ و حلقه گل و گیاه .
 ۹ - نشان بزرگ و حلقه گل و گیاه .
 ۱۰ - نشان بزرگ با رفتن چند رنگ در وسط بشقاب در نشان بزرگ نیتون خدای یونانی دریاها را سوار بر اراپه نشان میدهد .
 ۱۱ - صحنه شکار خرگوش‌ها . کارخانه کلریسی . برنگ حلقه گل و گیاه . بشقاب با رفتن چند رنگ با حاشیه گلدار ساخت اولری .
 ۱۲ - بشقاب کوچک (طول ۳۴ سانتیمتر) با آرایش آبی رنگ یکدست . این بشقاب ممتاز و کاملاً استثنائی است .

مشهورترین صحنه‌های تاریخی که روی با رفتن نقش شده الهام از نقوش گلها اثر Tempesta (۱۵۵۵ - ۱۶۳۰ میلادی) است که صحنه شکار را نشان میدهد (تصویر بشقاب شماره ۱۲) در حالی که آرایش *à la Berain* که در موسیقیه بوجود آمده است احتمالاً مربوط به پایان قرن ۱۷ میلادی است که بزودی در سال ۱۷۱۰ در با رفتن سازی اروپا مورد استفاده قرار گرفت. و ژان اول و دوم ملقب به *Berain* در کابینه شاهی طراحان آن بوده‌اند .

۲ - آرایش رنگارنگ با آتش بزرگ . در این آرایش رنگهای تازه با رفتن موسیقیه از ابتکارات ژوزف اولری است و بزودی کارخانه‌های با رفتن سازی اروپا این شیوه رنگ آمیزی با رفتن را مورد استفاده قرار میدهند .

۳ - آرایش آتش کوچک که نخستین بار در موسیقیه بسال ۱۷۵۹ در آرایش آبی یکدست خودنمایی کرد - (صحنه شکار تصویرهای شماره ۱۱ و ۱۲) منظره و صحنه‌های مذهبی تصاویر روی با رفتن مربوط به قرون ۱۶ و ۱۷ میلادی و بالاخره آرایش *à la Berain* (تصویر شماره ۶) از آن جمله است .

تصویر شماره ۲ گل سیبزمینی نام دارد ولی این نامگذاری درست نیست و تا پایان قرن هیجدهم از چگونگی نقش بارفتن آگاهی کاملی در دست نبوده است. اگر سخن استاد Held را بپذیریم این گل نوعی یاسمن است.

آرایش آتش کوچک *Jasminum fruticosum* برادران فرا روی يك شستی رنگ چندین رنگ را بهم آمیخته و مورد استفاده قرار دادند و این رنگها عبارت بودند از سرخ آلبالوئی و سبز زمردی. طرحهای نقاشی بارفتن را کارخانههای شرق فرانسه یا مارسی فراهم می ساخته است. طرح چینی، طرح مربوط به گلها و مناظر گوناگون و پرندگان از آن جمله است.

(پایان)

آرایشهای رنگارنگ آتش بزرگ در بارفتن

ابداع آرایش یا دکور حلقه گل و گیاه *Guirlandes Médailles* (که اصل این واژه ایتالیائی است) و نشان بزرگ را در نقشهای ظروف بارفتن به اولری نسبت میدهند. موضوع نشانهای بزرگ اغلب رویدادهای اساطیری است که زینت پیرامون آنها حلقه گل و گیاه و با گلهای آویخته تشکیل میدهد. (نگاه کنید به تصویرهای ۸ و ۹ و ۱۰).

آرایش عجیب و غریب *Décor à grotesques* (تصویر شماره ۴) پرسوناژهای خنده دار و مضحك را نشان داده است. آرایشهای موسوم به «پرچم» و «شیپور» که آرایش سنتی است توسط فوئک فردای جنگ *Fontenoy* (۱۷۴۵) روی بارفتن نقش شده است.

این تصویر مربوط به پودردان رنگارنگ موسوم به چهار فصل ساخت کارخانه بارفتن اولری است. قطر آن ۱۴ سانتیمتر است. این پودردان در سال ۱۹۶۷ بمبلغ ۱۱ هزار و چهارصد فرانک فرانسه در پاریس بفروش رسیده است

